

André Gide

Kadınlar Okulu

Türkçesi: Alev Er

Roman

1 Ağustos 1928

Bayım,

Epeyce tereddüt ettikten sonra annemin bana bıraktığı Günlük'ün daktilo edilmiş kopyası olan bu defterleri size göndermeye karar verdim. Kendisi 12 Ekim 1916'da, beş aydır salgın hastalığa maruz kalmış hastalara baktığı X hastanesinde öldü.

Buradaki özel isimleri değiştirmek dışında bir şey yapmadım. Birkaç kişi de olsalar genç kadınların mutlaka okuyacağını düşünüyorsanız yayımlayıp yayımlamamakta özgürsünüz bunları. Yaparsanız da kitabın adının Kadınlar Okulu olması çok hoşuma gider; bu adı Molière'den sonra kullanmayı yakışsız bulmazsanız elbette. "Birinci bölüm, ikinci bölüm, son söz" sözcüklerinin tarafımdan eklendiğini ise söylemeye bile gerek yok.

Beni tanımaya çalışmayınız, izninizle mektubu da gerçek adımla imzalamayacağım.

GENEVIÈVE D...

BİRİNCİ BÖLÜM

7 Ekim 1894

Dostum,

Sanki sana yazıyorum burada. Hiç günlük tutmuşluğum yok. Üç beş mektup dışında yazmayı da beceremedim hiç. Her gün görüyor olmasam kuşkusuz sana da mektup yazardım. Ama bu satırları ben senden önce ölürsem (dileğim de bu; çünkü sensiz hayat çöl gibi gelir bana) okuyacaksınız; bunları bırakınca senden daha az ayrılmış olacağım. Ama önümüzde koca bir hayat varken neden ölümü düşünmeli? Seni tanıdığımdan, yani seni sevdiğimden beri hayat öyle güzel, öyle yararlı ve değerli geliyor ki hiçbir anını kaçırmak istemiyorum; bu defterle mutluluğumun kııntılarını bile kurtarmış olacağım. Hem hızla tüketilmiş anları yeniden yaşamayıp, varlığını her gün hatırlamayıp da ne yapacaktım sen gittikten sonra? Sana söylemişim daha önce; bir işe yaramıyor olduğum duygusu bana acı verirdi henüz seni tanımayorken. Ailemin sürüklediği, bütün dostlarımın bin bir zevk aldığını gördüğüm o süslü âlem meşgaleleri öyle boş gelirdi ki bana. Amaçsız, özverisiz, adanmışlıktan yoksun o hayatın beni tatmin etmesi mümkün değildi. Biliyorsun, hastabakıcı olmayı ya da yoksul bakımı üstlenmeyi ciddi ciddi düşünmüştüm. Bunlardan söz ettiğimde aile büyüklerim hep omuz silkerdi. Gönlümü kap-

tıracığım biriyle karşılaşınca bütün bu gelgeç istekler son bulur demek haklıydılar. Babam o birinin sen olduğunu bugün neden bir türlü kabullenmek istemez ki? Görüyorsun, ne berbat yazıyorum. Ağlaya ağlaya yazdığım bu cümle bana korkunç geliyor. Hem ne diye baştan okudum ki? Bir gün doğru dürüst yazabilir miyim, bilmem. Her neyse, yapa yapa olacak iş değil bu.

Demek istediğim, seninle karşılaşmadan önce hayatımın bir amacı olmalı derdim ve şimdi o amaç sensin; bütün meşgalem, hatta bütün hayatım sensin ve bir tek seni arıyorum. İçimdeki cevhere sayende, seninle ulaşabileceğimi biliyorum; iyiye, güzele, Tanrı'ya sen götürmelisin beni, kılavuzum sen olmalısın. Tanrı'dan babamın direnişini kırma konusunda bana yardımcı olmasını diliyor, daha etkili olsun diye en ateşli yakarışımı buraya da yazıyorum: Tanrım, beni babama itaatsizliğe zorlama. Sevdiğim Robert, biliyorsun, sadece onun olabilirim ben.

Doğrusu bu ya, hayatımın amacının ne olabileceğini ancak dün anlayabildim. Evet, Tuileries Bahçeleri'nde yaptığımız, kadınların büyük adamların hayatındaki etkisi konusunda gözümü açan o sohbetten sonra. Maalesef bu konuda öyle cahilim ki verdiği örnekleri bile unuttum; ama en azından şu aklımda: Artık bütün hayatımı onun şanlı yolunu tamamlamasını sağlamasına hasretmeliyim. Tam böyle söylemedi elbette, çünkü tevazu sahibidir ne de olsa, ama ben öyle düşündüm, çünkü onunla gururlanıyorum. Ayrıca bütün o tevazuya rağmen değerinin açıkça farkında olduğunu sanıyorum. Ne kadar hırslı olduğunu benden hiç gizlemedi.

“Bir yerlere ulaşmak gibi bir derdim yok” dedi sevimli gülümsemesiyle; “fikirlerim başarıya ulaşsın yeter.”

Babamın bunları duymasını istedim. Ama Robert konusunda öyle saplantılı ki babam, bunda da kendi deyişiyle şey görmek istiyor... Hayır! Yazmak bile istemem. Böyle diyerek Robert'e de-

ğil asıl kendine zarar verdiğini nasıl anlamıyor ki? Robert’de en hoşuma giden kendine karşı acımasız olup kim olduğunu, nasıl davranması gerektiğini asla unutmaması. Ona bakınca diğer herkes itibar diye tanımlanabilecek şeyden tümüyle bihabermiş gibi geliyor. İstese böyle düşündüğüm için beni anında ezer, ama yalnızken bana bunu asla hissettirmiyor. Hatta kendimi yanında küçücük bir kız gibi hissederim kaygısıyla o da çocuk gibi davranıp biraz abartıyor bence. Dün ona bu konuda sitem ederken birden ciddileşti, sihirli denebilecek bir tür özlemlerle mırıldandı:

“Erkek dediğin yaşlanmış çocuktur” dedi başını dizime yaslayarak; çünkü o sırada ayaklarımın dibinde oturuyordu.

Kimi zaman pek derin, pek anlam yüklü olan bunca hoş sözün kaybolup gitmesi çok üzücü olur doğrusu. Bunların olduğu kadar çoğunu burada kayıt altına almaya karar verdim. Daha sonra karşısına çıktığında çok hoşuna gidecek, eminim.

Günlük tutma fikri de bundan sonra aklımıza geldi. Neden “biz” dedim, bilmiyorum. Çünkü iyi, güzel her şey gibi bu da ona aitti. Kısacası, ikimiz aynı şeyi ayrı ayrı yazma sözü verdik, onun *bizim* hikâyemiz dediği şeyi herkes kendi penceresinden yazacaktı. Benim için kolay, çünkü ancak o varsa varım ben. Ama onun başarabileceğinden kuşkuluyum bolca zamanı olsa bile. Hatta onun aklını fazlaca meşgul etmek bile bana kötü gelir. Kendisine ait kariyeri, düşüncesi, kamusal hayatı olduğunu, aşkımın bunu engellememesi gerektiğini anladığımı, benim tüm hayatım o olsa bile onun tüm hayatının ben olmadığını, olmam gerektiğini uzun uzun anlattım ona. Bütün bunları günlüğüne nasıl yansıttığını bilmek isterdim; ama büyük yeminle birbirimize söz verdik, ne ben ona gösterecektim yazdıklarımı, ne de o bana.

“Ancak böyle içten bir günlük yazmış oluruz” dedi beni öperek; ama alımdan değil, en sevdiği yerden, tam iki gözümün arasından.

Buna karşılık şuna karar verdik; kim daha önce ölürse onun günlüğü ötekinin olacak.